

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

05.07.2024 nr. 04/1-6352
la nr. 18-69-7240 din 01.07.2024

**Ministerul Apărării
Cancelaria de Stat**

Cu referire la proiectul *hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Strategiei naționale de apărare pentru anii 2024-2034 (număr unic 574/MA/2024)*, comunicăm următoarele.

Interesul național de securitate este starea dezirabilă de existență a unei națiuni, a unei comunități organice și incluzive, care vizează apărarea și promovarea valorilor naționale fundamentale, asigurarea prosperității, garantarea respectării drepturilor și libertăților democratice, a protecției și securității membrilor ei. Aceasta constituie baza pentru dezvoltarea obiectivelor naționale interne și externe care garantează existența și identitatea statului.

Strategia Națională de Apărare pentru anii 2024-2034 (în continuare SNA) derivă din Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova adoptată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 – document umbrelă, la baza căror stau nemijlocit prevederile constituționale, interesele și valorile naționale. Aceste două documente de politici determinată politica de apărare a statului, care descriu succesiunea pașilor necesari de urmat în procesul de planificare a apărării.

În acest sens, SNA este un instrument cu caracter strategic-aplicativ, care trasează orientări, în funcție de care instituțiile din sistemul național de securitate vor acționa în perioada următoare, care vizează un interval bine definit, respectiv 2024-2034. SNA încorporează și o doză necesară de flexibilitate (prin evaluarea intermediară, planificată pentru 1 aprilie 2031) pentru a-i permite să-și mențină gradul de adecvare până la finele intervalului de referință, fără însă a se îndepărta de la obiectivele sale general valabile.

Potrivit notei informative, SNA este un document de politici publice care definește și planifică politica publică a Guvernului pe termen lung (6-10 ani) în unul sau câteva domenii de activitate a Guvernului, stabilite conform *Legii nr. 136/2017 cu privire la Guvern*. La fel, *Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice* stabilește structura care urmează a fi respectată în procesul de elaborare a documentului.

La fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici publice se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*.

Astfel, la forma actuală a proiectului hotărârii, sub aspectul redactării și al respectării normelor de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, acesta este susceptibil de îmbunătățiri.

La proiectul hotărârii Guvernului:

Clauza de adoptare a proiectului de act normativ se recomandă a fi completat cu art. 24 alin. 2) lit. a) și art. 25 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională. Referința la actul normativ se vor expune ținând cont de prevederile art. 42 alin. (5) și art. 55 alin. (5) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ se indică numărul de ordine, ca element de identificare, la care se adaugă anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/”, conform următorului exemplu: „Legea nr. 345/2003” (obiecție valabilă inclusiv pentru proiectul hotărârii Parlamentului).

Totodată, în conformitate cu art. 62 din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, modificarea actului normativ constă în schimbarea oficială a textului actului, inclusiv a dispozițiilor finale sau tranzitorii, realizată prin modificări, excluderi sau completări ale unor părți din text. Prin urmare, nu este necesară referința la completare deoarece, modificările includ și completări (obiecție valabilă inclusiv pentru proiectul hotărârii Parlamentului).

La Art. 4 din *proiectul hotărârii Parlamentului*, la stabilirea datei intrării în vigoare a actului normativ urmează a se ține cont că, în conformitate cu art. 76 din *Constituție*, legea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Nepublicarea legii atrage inexistența acesteia.

Potrivit art. 56 alin. (1) al *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării. Astfel, intrarea în vigoare a legii este subordonată publicării sale.

La proiectul Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 (în continuare –Strategie):

Se va completa cu parafa de aprobare a Strategiei după cum urmează:

„Aprobată prin
Hotărârea Parlamentului nr. ___/2024”.

Din anexă se va exclude Cuprinsul, deoarece nu constituie element structural în conformitate cu art. 41 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017*.

Adițional, se va exclude lista abrevierilor, or, în conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. i) din *Legea nr. 100/2017*, exprimarea prin abrevieri (prescurtări) a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire.

Notele de subsol nu reprezintă elemente de structură ale actului normativ, fapt pentru care urmează a fi excluse, iar textul acestora se va integra în puncte separate.

La pct. 9, cu referire la cuvintele „elemente proxy” subliniem faptul că, potrivit art. 54 alin. (1) lit. e) din *Legea nr. 100/2017*, se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire. În cazul în care se impune folosirea unor termeni și expresii din alte limbi, se indică, după caz, corespondentul acestora în limba română.

La pct. 12, sbp. 4), menționarea „dezvoltării rapide și necontrolate a noilor tehnologii în calitate de risc la securitatea informațională și cibernetică” se va reformula or, dezvoltarea noilor tehnologii reprezintă un indice de dezvoltare a țării, riscul existând doar în cazul în

care tehnologiile sunt utilizare în scopuri negative. Totodată, progresul rapid în dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor transformative reprezintă o tendință-cheie relevantă pentru securitatea națională (pct. 12 din *Hotărârea Guvernului nr. 391/2023 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova*).

La expunerea obiectivelor specifice atragem atenția că, acestea trebuie să fie SMART, astfel încât ulterior să poată fi evaluată eficiența implementării politicii.

Cu referire la definirea termenului „capabilitate”, menționăm că includerea definițiilor în actul normativ trebuie să se facă doar în cazul și în limita necesară pentru reglementarea cercului subiecților, drepturilor și obligațiilor acestora și a modului de exercitare a drepturilor și obligațiilor. Pentru atingerea acestui scop se impune imperios ca **noțiunile să fie definite doar în cazul în care la momentul adoptării actului se constată că un termen este pasibil de a fi interpretat în mai multe sensuri** și autorul actului normativ la etapa adoptării decide că nu trebuie să lase determinarea sensului exact al termenului în sarcina celor care vor interpreta și aplica actul normativ.

Astfel, potrivit dicționarului explicativ al limbii române, termenul „capabilitate” are doar un singur sens – însușirea de a fi capabil. *A priori* reținem că norma de drept trebuie să fie formulată astfel încât aceasta să fie aplicabilă nu doar relațiilor sociale existente la momentul adoptării actului normativ, dar și relațiilor sociale viitoare. În acest context, la pct. 27 sbp. 1), definirea termenului „capabilitate” urmează a fi revizuită.

La pct. 31, din sintagma „legislația în vigoare”, cuvintele „în vigoare” se vor exclude ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment.

Totodată, cuvintele „autoritățile publice de toate nivelurile” urmează a fi substituite cu autoritățile publice concrete, în caz contrar acțiunea indicată riscă să rămână doar la nivel de intenție (observație valabilă în toate cazurile similare).

La pct. 46 se va reține că, în textele oficiale se vor utiliza doar denumirile oficiale a statelor, entităților și autorităților teritoriale (observație valabilă în toate cazurile similare).

Referitor la pct. 71 care stabilește că Guvernul va elabora și pune în aplicare mecanismul de implementare a Strategiei, este necesar de a asigura o claritate expresă prin care document operațional va fi pus în aplicare documentul de politici. Aceeași afirmație este valabilă și în raport cu pct. 12.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2024.07.05 16:15:00 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

